

Ured za ravnopravnost spolova
Vlade Republike Hrvatske
Mesnička 23, Zagreb

Utjecaj krize na položaj žena

Tamara Šterk, savjetnica u Uredu

Zagreb, 1.6.2015.

Sadržaj

1. O paketima financijske pomoći i fiskalnoj konsolidaciji
2. Europski plan za ekonomski oporavak
3. Posljedice za ravnopravnost spolova
4. O mehanizmima za ravnopravnost spolova

1. O financijskim paketima i fiskalnoj konsolidaciji

- Vrlo je teško procijeniti utjecaj na žene i muškarce
- Nema dovoljno statističkih spolno razvrstanih podataka
- Nema ex-ante procjene učinka mjera na ravnopravnost spolova
- Ex-post procjene učinka još nisu napravljene.
- Strukturne reforme bile su nužnost, ali provedba reformi za vrijeme recesije je težak zadatak
- Razina ravnopravnosti postignuta prije recesije mogla je biti ostvarena samo zahvaljujući makroekonomskoj stabilnosti
- Vrlo je vjerojatno da je urušavanje postignuća nenamjerna posljedica ili “kolateralna žrtva krize”
- Prebacivanje odluka o načinima odgovaranja na krizu s nacionalne na EU razinu - obećavalo je veću osjetljivost za pitanja ravnopravnosti

“Kolateralne žrtve”

- ✓ odluke pod pritiskom i u atmosferi krize
- ✓ Odluke su morale donijeti brze rezultate za proračun i morale su biti jednostavnog dizajna
- ✓ nisu smjele biti izložene velikoj kritici ili neprihvatanju od strane javnosti
- ✓ najveći rizik za stvaranje “kolateralne žrtve” bio je u onim zemljama
 - gdje nema spolno razvrstanih podataka i
 - gdje je osjetljivost za rodna pitanja niska te
 - u zemljama gdje su muškarci tradicionalno hranitelji obitelji (*izdaci za njihove potrebe, u odnosu na javne usluge kojima se potiče ženski ulaz na tržište rada, – smatraju se važnijima*) i
 - gdje žene nisu na mjestima odlučivanja

2. Europski plan za ekonomski oporavak (EPEO) i rodno sljepilo

Cilj:

- vraćanje povjerenja potrošača i poslodavaca
- poticaj investicijama
- stvaranje radnih mjesta
- vraćanje na tržište rada nezaposlenih

= koordinirani makroekonomski plan kao odgovor na krizu

(financiranje, razvoj i provedba tog plana su u nadležnosti pojedinačnih zemalja članica)

EPEO u praksi većine zemalja članica

Iako sve smjernice obvezuju politike na razini EU da imaju Ugrađen aspekt ravnopravnosti spolova (to be gender mainstreamed), EPEO ne spominje ni rod, ni spol, ni žene, ni ravnopravnost.

Savjetodavni odbor za jednake mogućnosti EK upozorio je:

- zastupljenost dimenzije spola u svim inicijativama,
- predanost ideji jednake plaće za rad iste vrijednosti,
- EK mora imati rodno osjetljiv proračun,
- participacija žena u donošenju odluka,
- Strukturne fondove usmjeriti na ona područja rada gdje bi žene mogle biti ugrožene

➤ **Hitnost u rješavanju krize pogurnula je pitanja gender mainstreaming-a na donje pozicije na listi prioriteta**

EK

- Među politikama oporavka, EK je prepoznala Politike zapošljavanja kao politike koje je potrebno “oroditi”, a žene su svrstane u “osjetljive rizične skupine, u vrijeme rastuće nezaposlenosti i zbog brige da ne postanu trajno neaktivne i postanu izgubljeni društveni kapital”.
- Iako je EK prepoznala da su neke mjere iz politika za r.s. odgođene, nikakve nove mjere nisu poduzete osim potpore novim poslovima u sektoru njege i skrbi.

3. Paketi fiskalne konsolidacije

= Konkretno mjere kojima se smanjuje deficit u proračunu i smanjivanje javnog duga:

☐ Rezanje rashoda – za većinu z.č. je to pola paketa mjera

- Zamrzavanje i smanjivanje plaća i zaposlenih u javnom sektoru
- Reforma mirovinskog sustava i izjednačavanje godina za mirovinu
- Rezovi i štednje u sektoru skrbi
- Smanjenje naknada za kućanstva i obitelji
- Promjena kriterija za dodjelu naknada za nezaposlene

☐ Prihodi države

- Povećanje poreza (*direktni na nekretnine, na dohodak, indirektni PDV, porez na očuvanje okoliša....*)
- Povećanje cijena onih usluga koje su predmet javnih subvencija (*zdravstvo, transport, vrtići, skrb za starije ...*)

Politike zapošljavanja

Kriza je uvela 3 tipa politika zapošljavanja:

1. Skraćivanje radnog vremena (*pogodno za stalno zaposlene*)
2. Smanjenje radne snage u javnom sektoru (*više žena u javnom sektoru, donose politike za r.s., nudi manje javnih usluga*) – Australija, Njemačka i Norveška to nisu učinile
3. Subvencije za nezaposlene (*uvjetovanost ranijom visinom primanja*) +Javni radovi

Konsolidacijske mjere

Izostala
osviještenost o
ravnopravnosti

Porezi

(*obiteljska
primanja*)

Rezovi u rashodima

(*plaće i soc.davanja*)

Izostala
procjena
učinka na spol

Povećanje
**neplaćenog
rada**

Mjere s najviše utjecaja na ravnopravnost

- ✓ Zamrzavanje **plaća** i smanjivanje plaća u javnom sektoru, otpuštanja u javnom sektoru
- ✓ Smanjenje **naknada** u sektoru skrbi
- ✓ Smanjenje naknada za kućanstva i obitelji
- ✓ **Porezi**
- ✓ Kriteriji za naknadu uslijed **nezaposlenosti**
- ✓ Povećanje iznosa za **usluge** koje subvencionira država/lokalna samouprava

Posljedice rodno neutralnih mjera konsolidacijske politike

- Siva ekonomija raste
- Najugroženiji su sektori u kojima su žene većina i među korisnicima i među pružateljima usluga (zdravstvo, njega i skrb, obrazovanje)
- Rizik od siromaštva još veći za dugo nezaposlene i samohrane majke (smanjene naknada)
- Rizik od siromaštva još veći za najsiromašnije (porezi dižu cijene usluga i dobara)

*Na lokalnim razinama koje su zadužene za druga davanja i usluge (npr. u naturi) rezovi su bili sporiji.
S centralne razine na lokalnu mjere štednje išle su sporije*

4. Nacionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova

- Fiskalna konsolidacija zaprijetila je urušavanjem “infrastrukture” za ravnopravnost spolova u mnogim z.č. (Austrija, Belgija, Češka, Irska, Latvija, Španjolska UK) smanjeni resursi
- Neke zemlje npr. Poljska uvele su neke novine u rad mehanizama
- Danska, Švedska i Portugal učinile su svoje mehanizme učinkovitijima
- Primjer dobre prakse Island- politička odluka

Zaključak

- A. Mjere ne smiju gasiti vatru jer postaju pristrane i produbljuju jaz između spolova
- B. Aspekt ravnopravnosti mora biti ugrađen u sve faze procesa (od programiranja do provedbe i procjene učinkovitosti)- Rodna sljepoća isključena
- C. Koristiti alate za gender mainstreaming (analiza sektora iz perspektive ravnopravnosti spolova, ex-ante i ex-post procjena učinka mjera na ravnopravnost spolova, rodno osjetljivi proračun)
- D. Statistika – osjetljivost za problem
- E. Žene nisu iskorištena snaga ekonomskog napretka

Hvala na pažnji!

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH
tel: 01 6303 090
e-mail: ured.ravnopravnost@urs.vlada.hr
www.ured-ravnopravnost.hr